

Citace záznamu

Daniela Zemanová, Kostel Všech Svatých – Plzeň, Presbytář, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/605>, vyhledáno 20. 4. 2024.

Kostel Všech Svatých - Plzeň, Presbytář

Číslo záznamu: 605

Bližší určení díla: Valená klenba se sítí štukových žebér v presbytáři kostela

Památkově chráněno, č. úskp: 20379/4-4451

Umístění: Klenba v presbytáři

Datace: 1. polovina 16. století (?)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled do klenby (Jan Fíft, 2019)

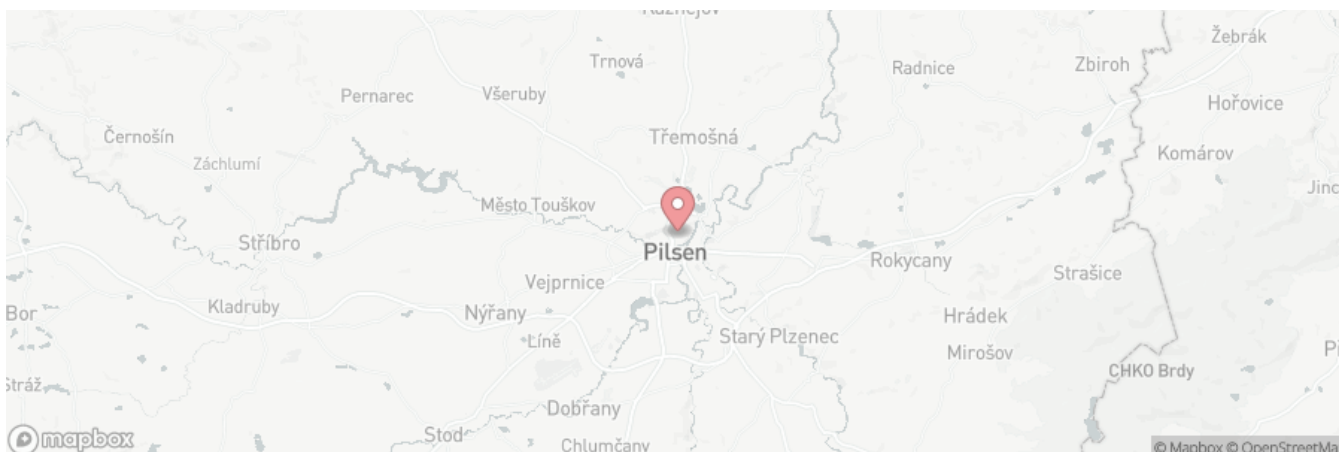
Anotace

Kostel Všech Svatých byl vystavěn na místě staršího románského chrámu. K výraznějším architektonickým přestavbám kostela došlo v průběhu 15. a 16. století, kdy byl zaklenut presbytář (polovina 16. století) a jednolodní prostor hřebínkovou křížovou klenbou patrně napodobující původní gotický vzorec (1590). Presbytář je zaklenut valenou klenbou se štukovými žebry vybíhajícími z přípor a tvořícími bohatý síťový dekor. Štuková žebra kleneb a okenní šambrány jsou dekorované polychromním zdobením jednoduchého florálního charakteru. Celá původní malířská výzdoba byla přemalovaná a obnovena v roce 1913. Restaurátorské průzkumy a vykonané sondy potvrzují, že novější přemalba ve velké míře respektuje původní tvarovou i barevnou skladbu.

Abstract

The Church of All Saints was built at the former site of an older Romanesque temple. Major architectural changes were made during the 15th and 16th century when the presbytery received its vaulting (mid-16th century) as did the one-nave space: a groin vault with ridges, probably imitating the Gothic original (1590). The presbytery has a barrel vault with stucco ribs, which spring from ancillary columns and create a rich net decoration. The stucco ribs of the vaults and window chambranes have simple floral polychrome decoration. All of the original painted ornaments were restored and repainted in 1913. The examination carried out by restoration specialists confirmed that the new repainting mostly respects the original shapes and colours.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Plzeňský kraj	Plzeň-město (okres)	Plzeň	Plzeň
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
Pod Všeми Svatými		49.758482038772, 13.379533056407	

Technika štku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
		polychromie Novodobá barevná úprava vegetabilních forem pochází pravděpodobně z r. 1913 (datace na stěně lodi kostela u analogické ornamentální výzdoby). Díle dochovaných fragmentů dekorativní renesanční výmalby (kol. r. 1600) v západní části kostela lze soudit, že aktuální barevná vrstva v podstatě vychází z této časové etapy.	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Kostel Všechn Svätých byl vystavěn na místě staršího románského chrámu a plnil funkci farního kostela, jak tomu nasvědčuje zmínka v listině Jana Lucemburského z roku 1322 (Podlaha 1908, s. 252). Dochované archívni prameny informují o rozsáhlejší stavební činnosti, která probíhala okolo roku 1380, o čem také svědčí dochované architektonické prvky tzv. parléřovské gotiky (Bělohlávek 1965, 65). K výraznějším architektonickým přestavbám kostela došlo v průběhu 15. a 16. století, kdy byl zaklenut presbytář (polovina 16. století) a jednolodní prostor hřebinkovou křížovou klenbou patrně napodobující původní gotický vzorec (1590) (Poche 1980, s. 96–97). Dochovaný nápis na severní straně lodi svědčí o renesančních úpravách probíhajících v roce 1590, které dle některých zdrojů zahrnovaly kromě zaklenutí také freskovou výzdobu klenby (evidenční list NPÚ). Barokní přestavba kolem poloviny 18. století byla realizována pod vedením architekta Jakuba Augustona. Další opravy kostela probíhaly v 19. i 20. století, což dokumentují také zápisy letopočtů na zdech lodí – 1813, 1856, 1885, 1913 (výmalba a obnova starších nástěnných maleb), 1945–1946, 1987–1993 (restaurování některých částí výmalby).

Jednolodní orientovaný prostor kostela je ústupkovým portálem vítězného oblouku propojen s polygonálně ukončeným presbytářem. Zaklenutí kněžiště je řešeno valenou klenbou, na které jsou plasticky modelována žebra vyběhající z přípor a tvořící bohatý síťový dekor. Štuková žebra kleneb a okenní šambrány jsou dekorované polychromním zdobením jednoduchého florálního charakteru. Dekorativní pojednání štukových žebířů nad lodí kostela je po jejích okrajích obohaceno o pásový ornament.

Poslední klenební pole presbytáře zdobí obnovený renesanční šlechtický znak (pás ve štítu odděluje tři lilie a dva lvy) patřící rodinám Blovkých a Kašpárků z Palatinu, které se podílely na stavebních proměnách kostela (Malivánková Wasková, Douša, 2014, s. 630).

Celá původní malířská výzdoba byla přemalovaná a obnovovaná v roce 1913, což dokládá i nápis na jižní stěně lodě. Restaurátorské práce a vykonané sondy potvrzují, že novější přemalba ve velké míře respektuje původní tvarovou i barevnou skladbu.

Historické zásahy / opravy

1987–1993: restaurování nástěnných maleb (Jiří Látal, Vendula Látalová)

Literatura

Johann Gottfried Sommer, *Das Königreich Böhmen, Pilsner Kreis*, Prag 1838, s. 9, 135.

Antonín Podlaha, *Posvátná místa království českého. Řada první, Arcidiecéze pražská. Díl 2., Vikariáty: Berounský, Bystřický a Plzeňský: dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů a jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v království Českém*, Praha 1908, s. 219, 229, 252–255.

Miloslav Bělohlávek, *Dějiny Plzně I. Od počátků do roku 1788*, Plzeň 1965, s. 65–66, 174.

Emanuel Poche (et al.), *Umělecké památky Čech, svazek 3, P–Š*, Praha 1980, s. 96–97.

Marie Malivánková Wasková, Jaroslav Douša (et al.), *Dějiny města Plzně do roku 1788*, Plzeň 2014, s. 278, 630.

Prameny

Jiří Látal – Vendula Látalová, *První etapa restaurování nástěnných maleb v presbytáři kostela Všechn svätých na Roudné v Plzni. I.*, Praha 1987.

Uloženo na NPÚ ÚOP v Plzni, signatura RZ 1326.

Jiří Látal – Vendula Látalová, *Závěrečná restaurátorská zpráva. Nástěnné malby a malířská výzdoba v kněžišti a lodi kostela Všechn svätých v Roudné v Plzni*, Praha 1993. Uloženo na NPÚ ÚOP v Plzni, signatura RZ 1288.

Odkazy

[Evidenční list nemovité kulturní památky - Filiální, hřbitovní kostel Všechn Svätých](#)

Autoři záznamu

Daniela Zemanová

Datum poslední změny

22.2.2023

Fotodokumentace současného stavu

Plzeň, kostel Všechn svätých, exteriér, pohled od severozápadu (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všechn svätých, interiér, pohled od západu (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všechn svätých, presbytář, pohled do klenby (Jan Fiřt, 2019)

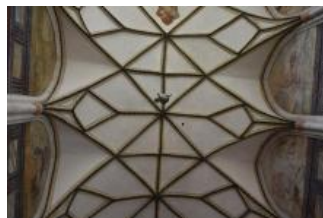
Plzeň, kostel Všechn svätých, presbytář, pohled do klenby (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled do klenby (Jan Fiřt, 2019)

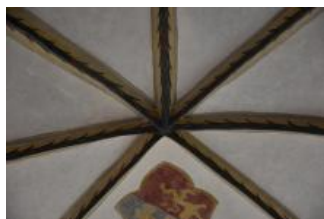
Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled do klenby, detail (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled do klenby, detail (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled do klenby, detail (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled do klenby, detail (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled do klenby a na severní stěnu (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled do klenby a na severní stěnu (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled k oltáři (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, lunetová výše se sondou se starší barevnou vrstvou (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled od severní stěny lodi (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, presbytář, pohled od vítězného oblouku (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, loď, severní stěna, fragment původní renesanční ornamentální výzdoby (Jan Fiřt, 2019)

Plzeň, kostel Všech svatých, loď, jižní stěna,
detail nápisu (Jan Fiřt, 2019)